

TABOR* izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne ter vse mesečno po pošli K 20-., na inozemstvo K 40-., dostavljena na dom K 22-., prejemana v upravi K 20-., inserati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA", MARIBOR, Jurčičeva ulica šte. 4.

TABOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon intern. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. ŠHS poštnoštevilni račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne ozira. — Rekogni se ne vračajo.

Leto: II.

Maribor, petek 16. decembra 1921.

Številka: 283.

Poradikalskem kongresu

Maribor, 15. decembra.

Radikalni kongres je nekoliko razčistil zgoščeno politično ozračje zadnjih dni. Strankina kriza je tik pred kongresom dosegla svoj višek. Z zanimanjem je zrla naša politična javnost na veliki kongres, ki je imel odločiti o bodoči taktiki radikalcev. Danes leže pred nami resolucije, katere je sprejel v torek za ključni kongres. Nam, ki ne vidimo v politiki samo sredstva za eksploatacijo države, pomeni vsaki uspeh državne ideje, ki je naša politična vera in naš program, zadoščenje in novo bodilo v politični borbi. Nedvomno je tak uspeh tudi rešitev načelne krize v radikalni stranki. Izgledalo je, da se je v zadnjem času znatno ojačila struja, ki hoče prelomiti z dosedanjim strankino taktiko. Najizrazitejši eksponent te struje je Stojan Protič, kateremu pa slede v gotovi razdalji tudi drugi malokontenti. To gibanje je bilo naperjeno v prvi vrsti proti g. Nikoli Pašiču, ki je načeloma za sporazum z demokrati. Pašičevo stališče je na kongresu prodrlo. Radikalni zaupniki so namreč soglasno sprejeli resolucijo, v kateri se povdarja potreba, da vidovdanska ustava ostane nedotaknjena in da se mora dostojno izpeljati. O tem pravi resolucija dobesedno:

»Z donošenjem ustave je definitivno končan vsaki provizorij in položen temelj za konsolidacijo notranjih razmer in ureditev domovine na pravni in zakoniti podlagi. Radikalna stranka poudarja potrebo osnovnih zakonov na podlagi ustave in odpravo nedostatkov uprave.«

Ta pasus je hudo razočaral osobito prijatelje pokrajinskih »avtonomij«, ki so videli v radikalnih šibki, majajoči se steber narodnega in državnega jedinstva in ki so upali precej trdno, da se bodo radikalci vsaj pogojno izrekli za revizijo ustave. S tem, da se jim je izjalovil ta pobožni up, je zadobila tudi državna ideja jačjo oporo. Morda se bo radikalna stranka sedaj popravila in bo reformirala ne načela, ampak praks. Morda, pravimo. Zakaj strankina disciplina je v nemali meri odvisna od močne osebnosti Nikole Pašiča. Revizionisti bodo skušali tudi nadalje tiptati v stranki in vabiti za sabo manj trdne elemente. V tem smislu je treba tudi razumeti najnovejšo tolažbo naših klerikalcev, češ, revizionistična misel »stoji trdno« in bo zmagala »če sedaj, pa pozneje«. V sedanjih razmerah pa je uspeh državne ideje, če nevarnost razkola med radikalci postane latentna.

Kar se tiče plemenskih vprašanj, zlasti tzv. »hrvatskega vprašanja«, pravi resolucija radikalnega kongresa sledeče:

»Radikalna stranka posebno naglašaja, da so upravičene zahteve Hrvatov in vseh drugih krajev v pogledu ureditve lokalne uprave ter naj bi bili zadovoljeni potom istinitne in prostrane samouprave v občinah, srezih in oblastih. V pogledu odnošajev napram Hrvatom naglašaja radikalna stranka, da obsoja in da obžaluje, da oni nezadovoljni Hrvati niso med seboj izdelali stališča, ki bi se moglo na temelju narodne in edinstvene države vzeti v resno diskusijo.«

Tudi v tem oziru teko interesi demokratov skoraj paralelno z interesi radikalcev. Vprašanje je samo, ali bodo radikalci dovolj širokosrčni in daljnovidni, kadar bo šlo za praktično izpeljavo »istinitne in prostrane samouprave v občinah, srezih in oblastih«.

Vladna kriza še vedno nerešena.

Davidović še ni vrnil mandata. — Zavlačenje radikalcev. Rešitev danes?

TIP Beograd, 15. dec. Včerajšnje vesti, ki so se razširile dopoldan v političnih krogih, da je Davidović vrnil kralju mandat, so se pozneje ovrgle, ker se je o razgovoru med Pašičem in Davidovićem kljub tajnosti izvedelo, da je ostal brez bistvene odločitve. Pašić je obrazložil Davidoviću stališče radikalcev, ki še vedno zahtevajo notranji resort ali pa v zameno vsaj finančnega v slučaju, da bi notranjega prevzel kak neutralec, obenem pa zahtevajo tudi predsedstvo, dočim je Davidović odgovoril, da ostanejo demokrati nepopustljivi. Pašić je vsled tega prosil Davidovića naj počaka do danes, ko se sestane plenum radikalnega kluba, ki bo zavzel končno in definitivno stališče, katero bo potem Pašić sporočil Davidoviću tekom današnjega popoldneva.

Radikalna opozicija v zakonodajnem odboru.

Sprejetje zakona o zaščiti delavstva in o invalidih. Stanovanjska naredba.

TIP Beograd, 15. dec. Zakonodajni odbor je včeraj razpravljal o zadnjih točkah zakona o zaščiti delavstva ter jih sprejel. Kot druga točka je prišla na dnevni red predloga o invalidskem zakonu, pred katero je podal minister Kukovec obširen ekspozé o tem vprašanju. Zakon je bil v načelu sprejet celotno, v podrobni debati pa še prvih pet točk z neznatnimi izpremembami. O nadaljnjih točkah razpravlja zakonodajni odbor danes. Proti nekaterim točkam oponirajo najbolj radikalci, dočim stoji opozicija za demokrati.

Pri sprejetju stanovanjske naredbe in dnevnih red so se radikalci postavili odločno na sovražno stališče proti nadaljnji zaščiti najemnikov. Pri glasovanju so celo oddali glasove proti, so pa vendar podlegli, ker so z demokrati glosovali tudi vsi ostali člani. Predloga pride torej na dnevni red pri prihodnjem zasedanju skupščine.

Kralj na lovu.

LDU Beograd, 14. dec. Nj. Veličanstvo kralj Aleksander je posetil okoličico Sombora, kjer je bil prirejen lov. Kralj se je danes vrnil v Beograd.

Žečević proti zmanjšanju vojske.

LDU Beograd, 14. dec. Vojni minister Žečević je na današnji seji finančnega odbora, ko se je debatiralo o zmanjšanju kontingenta stalne vojske, zahteval, naj obstoječi kontingent ostane, vendar pa je na koncu seje pristal na to, da se zmanjša, toda šele potem, če privoli v to tudi vlada.

Seja zemljoradniškega kluba.

LDU Beograd, 14. dec. Danes popoldne je imel zemljoradniški klub sejo, radi pritožb, ki so došle kluba v zadevi novinarjev dr. Ikončića in Pavlovića. Klub je sklenil kolektivno interpelirati notranjega in vojnega ministra radi te zadeve.

Grof Karolyi v Beogradu.

LDU Beograd, 14. dec. Danes dopoldne je bil na predsedništvu vlade bivši predsednik madžarske vlade grof Karolyi.

Naseljevanje v Južni Srbiji.

LDU Beograd, 14. dec. Ministrstvo za agrarno reformo je dosedaj izdalo dovoljenje za 7422 družin, ki se bodo prihodnje spemlad naselile v južni Srbiji. Tem državljanom je bilo dodeljeno skupno 60.670 ha zemlje. Ker je agrarno poverjeništvu v Skoplju poročalo, da je veliko pomanjkanje hiš in stanovanj, je ministrstvo za agrarno reformo ustavilo nadaljnje dodeljevanje zemlje za kolonizacijo.

Število učiteljev v naši državi.

LDU Beograd, 14. dec. Po statističnih podatkih, ki jih je zbralo ministrstvo prosvete, znaša število učiteljev v naši državi 18.000.

Zamenjava kron v Dalmaciji.

LDU Beograd, 14. dec. Po poročilu, ki ga je dobilo finančno ministrstvo, bo zamenjava kron v Dalmaciji kmalu končana. Zamenjava je končana v prvi coni, v drugi pa bo do 25. t. m.

Sestanek med češkim in avstrijskim predsednikom.

LDU Dunaj, 14. dec. Nocoj sta se odpeljala zvezni predsednik dr. Hainisch in zvezni kancelar dr. Schober na sestanek s predsednikom češkoslovaške republike dr. Masarykom v Lano.

Italijansko-francoski spor radi Tunizije.

LDU Rim, 14. dec. (Radio-Zagreb.) Odlok francoske vlade glede nacionalizacije tujih državljanov v Tunisu je povzročil tukaj živahno polemiko, ker se nahaja veliko število Italijanov v tuniških fosfornih rudnikih. Italija zahteva, da bi dekret ne veljal tudi za njene državljane. Francoska vlada je pripravljena popustiti.

LDU Rim, 14. dec. (Radio-Zagreb.) Francoski ministrski predsednik Briand je odgovoril v zbornici na neko interpelacijo glede protifrancoskih manifestacij v Italiji, da so povzročili incidente Franciji sovražni agitatorji, ki so izdajali tendenčne vesti. Spor je med obema državama, ki hočeta vedno skupno stopati proti ciljem, ki so obema isti, prijateljski rešil.

Iz madžarske zbornice.

LDU Budimpešta, 14. dec. Na današnji seji narodne skupščine so bili najprej votirani zakonski načrti glede kr. madžarskega honveda in glede registracij trgovskih ladij. Nato se je zbornica z večino glasov izjavila za nujnost razprave o imuniteti zaprtih poslancev. Na predlog več ko 30 poslancev je bila sklenjena tajna seja. Ob 20.30 se je pričela zopet javna seja, nakar se je debata o imuniteti nadaljevala.

Demokrati stoje na stališču kar najširje decentralizacije uprave in so v principu za uveljavljanje resnične avtonomije v onem širokem okvirju, ki ga daje ustava v določbi o oblastih.

V zadoščenje nam je — ne kot strankarjem, marveč samo že kot pristašem narodnega jedinstva, — da široki sloji našega naroda ne glede na poprejnje enote in razlike, vedno bolj uvidevajo, da je bila z vidovdansko ustavo zadeta prava pot in da ne bo mogla nobena bližnja vlada, pa naj nosi to ali ono ime, kreniti s te poti, če hoče zasigurati narodno in državno jedinstvo. Da se pa ta smernica vedno bolj utrjuje ter uveljavlja kljub vsem krizam in nasprotnim vplivom, temu je v nemali meri kriva popolna desorijentacija, ki vlada v vrstah meščanske opozicije. Najbolji primer te desorijentacije podaja Hrvatski blok, ta čudna, zoprna zmes političnega frazerstva in pikwickovstva.

Želimo samo, da sklepi radikalnega kongresa pripomorejo stranki sami k ozdravljenju. To željo smo izrazili tudi ob demokratskem kongr. Čim več bo jasnosti v načelih, stalnosti v dejanjih, odkritosrčnosti v sporazumu; čim več se bo delalo pozitivno in brez partijskih nagibov, tembolj se bo dvigala linija politične in gospodarske konsolidacije, tem več zdravja in zadovoljstva bo v naši ljubljani domovini.

Usoda Avstrije in Dunaja.

V sedANJI težki in neprijazni dobi se dunajsko in inozemsko časopisje pogosto peča za usodo Avstrije in Dunaja ter sklepa, da je vso mizerijo zakrivila življenjska nesposobnost te države in brezbriznost antante za njeno bodočnost. In vendar je Avstrija sama zakrivila svojo sedanjo usodo, ker se noče vživeti v ožje razmere, ne more pozabiti na čase, ko so ji pomagali živeti in sicer dobro živeti drugi narodi. Zelo redko se dogodi, da bi kateri Avstrijec presojal avstrijski problem poštenjeje nego se običajno presoja na Dunaju. Tak redek primer nam daje ena najnovejših števil »Oest. Rundschau«, v kateri objavlja dr. Oppenheimer sledeče misli o Avstriji:

Avstrijsko bedo je zakrivilo v glavnem papirno državno gospodarstvo, tiskanje bankovcev. »Hochstaplerstvo«, ki ga na ta način izvaja avstrijska država, je tako nepremišljeno in potratno, da se ne da primerjati z najneumnejšim razsipovanjem zasebnih »Hochstaplerjev«. Mnogo je zakrivila tudi socijalna demokracija. Ni odgovorna samo za dobo, ko je bila na vladi; odgovorna je tudi za to, da drugi sloji ne morejo živeti, ker ona skrbi povsod samo za svoje ljudi. Državne in dunajske občinske naprave zaposlujejo previsoko število nastavljenecv, ki ni v nikakem razmerju s koristjo, ki jo prinašajo te naprave prebivalstvu. Vožnja v prenapolnjenem vozu električne železnice je dražja, kakor nedavno vožnja s prvovrstnim izvoščkom ob solnčnih nedeljskih popoldnevih. Krščanski socijalci druga po številu najmočnejša stranka, niso nič boljši. V svoji stranki kroje in združujejo s precejšnjim neuspehom nasprotja med mesti in deželo ter se ne brigajo za finančni problem. Velikonomci mislijo samo na ujedinjenje z Nemčijo, pozabljajo pa, da se politika ne da voditi paralelno z interesi bank. Kje je pomoč? Treba jo opustiti nesmiselno iluzijo, da bo tujina na čudežni način ozdravila bolni avstrijski organizem. Avstrijsko ljudstvo se mora vrniti k staremu, kljub temu še vedno dobremu receptu, ki se glasi: vestno delo in varčnost! Dovolj je bilo izkušni v

zadnjih treh letih; če se ljudstvu nazor-
no predoči vse te izkušnje, se mora
vzbuditi!

Razumne in poštene besede! Najbolj
potrjujejo njih resničnost nedavni iz-
gredi na Dunaju. V marsičem veljajo
te besede za nas. Tudi v Jugoslaviji
segajo nešteti ljudje po novih receptih.
Naš položaj je neprimerno boljši; smo
mlada in zdrava država, narod, ki se
še le vzbuja k onemu življenju, katere-
ga je avstrijsko ljudstvo že preživelo.
Dovolj izkušenj smo imeli, kakšne skrbi
tudi svet za naše interese. Dovolj te-
mna je bila naša preteklost, tako te-
mna, da vsi vemo, kaj pomeni svobo-
dno solnce. A manjka nam zavesti in
volje. Ne posegajmo po novih recep-
tih, spoznajmo, da je most preko kriz
sedanjega časa trden in varen in da se
mu pravi: vestno delo in varčnost!

Mariborska oblast.

Ljubljana, 14. decembra.

Ustava določa, da sme imeti ena o-
blast največ 800.000 prebivalcev in če
se hočemo držati ustave, potem je ne-
mogoče, da bi ostala Slovenija nedelj.
Ustava sama torej zahteva delitev Slo-
venije v ljubljansko in mariborsko o-
blast in kakor so pokazale razne reso-
lucije zadnjih dni, zahteva Maribor
to delitev in to je veliko, ako pomisli-
mo, da kot demokrati moramo upošte-
vati voljo državljanov. Glede koncen-
tracije vsega upravnega aparata in
vseh drugih institucij v Ljubljani pa
prihaja v poštev še nekaj drugega, ze-
lo važnega, na kar se mi zdi, ni doslej
nikdo mislil. Ljubljana je na meji Ita-
lije, Maribor pa na meji Avstrije. Kdo
pa pozna politično težnjo in gleda je
malo v razvoj bodoče mednarodne poli-
tike, ta vidi takoj, da nam preti ne-
varnost mednarodnega konflikta mno-
go prej z juga, nego pa iz severa. Če
koncentriramo torej vse oblasti in in-
stitucije v Ljubljani, se zna zgoditi, da
bodo Italijani ob najmanjšem nemiru
na meji namerili svoje topove na
Ljubljano ter jo že v par urah sesuli
v ruševine. Med svetovno vojno smo
se naučili tudi mi lajki toliko strate-
gije, da računamo povsod tudi s tem,
vsekakor važnim faktorjem. Naučili pa
smo se iz izkušnje tudi, da je v sluč-
ju vojne na vsak način bolje, da imamo
več upravnih centrov, da se lažje pre-
mese delokrog ogroženega v neogrože-
mega. To velja za samoupravno oblast,
velja pa v istotoliki meri tudi za šol-
stvo. V slučaju konflikta z Italijo se
lahko zgodi, da izgubimo, ako bodo vse
šole v Ljubljani, hkratu vse te šole ter
bo naenkrat vse naše dijaštvo brez po-
uka in brez strehe. Vsled tega ni ame-
stno le, da se razdeli uprava slovenske-
ga ozemlja med Ljubljano in Maribo-
rom, ampak tudi šolstvo, pred vsem pa
bi bilo to potrebno glede tehnike, ki že
poleg vsega tega spada bolj v Maribor,

Radivoj Rehar:

Moj odgovor.

(Dalje).

Z uprizorjanjem samih najtežjih
psiholoških dram ne bomo pridobili
publike in tudi vzgojili je ne bomo, am-
pak odgnali, kakor tudi otroka ne sme-
mo takoj hraniti s potico in pečenko,
ampak z mlekom, če ga hočemo vzga-
jati in ne umoriti in kakor ne moremo
otroke v prvem razredu učiti filozofi-
je, ampak abecedo. Mariborsko gleda-
lišče pa ima tudi še drugo važno misi-
jo, na katero je sedanje vodstvo popol-
noma pozabilo, to je — vzbujati naro-
dno zavest in državni čut. G. Skrbin-
šek bi storil veliko bolj prav, če bi sku-
šal udeležiti svoje ideale, ki se pa vsi
niti ne dajo udeležiti, recimo v Zagre-
bu, kjer so tla za to mnogo bolj ugodna
in kjer bi imel razen publike na raz-
pologo tudi igralce-umetnike in ne
igralce-profesijoniste, kakor v Maribo-
ru, kajti uresničenje njegovih idej za-
hteva umetnike, ker le ti so v stanu po-
dati popolnost popolno, drugi pa jo u-
bijajo in napravijo iz nje karikaturu
popolnosti, ki je smešna in izgubi res-
nost. Morda nobeden drugi v Maribo-
ru ne želi tako uspeha sedanjemu vod-
stvu, kakor jaz, toda imelo ga ne bo,
za to pa ne bom jaz kriv, kakor mislijo
nekateri naivneži, ki so v svoji sebično-

stvar kakor pa v Ljubljano. S slovensko viso-
ko šolo pa bi v Mariboru zmanjšali tu-
di vpliv nemčurstva, katerega se ta-
ko plaši Ljubljana. In baš to govori še
posebno za potrebo dati Mariboru dru-
go obličje s tem, da koncentriramo
tamkaj čim več civilnih oblasti in za-
nesljivih državljanov in ne le vojašni-
ce in vojaške šole. Sicer pa so zavedni
podjetniki to že zdavnaj uvideli ter zi-
dajo radi tega raje v Mariboru in v
njegovi okolici svoje tovarne, kakor pa
v Ljubljani.

Izgovor o pomanjkanju stavb in
stanovanj za oblast in druge instituci-
je v Mariboru, je ravno tako puhel, ka-
kor vse ostalo, ker čim manjše je o-
krožje ali oblast, tem manj rabi urad-
ništva in lokalov. Pomanjkanje stan-
ovanj pa je veliko bolj občutno v Lju-
bljani, kakor v Mariboru, kljub temu,
da se v Ljubljani neprestano zida, je
še vedno nad 500 družin brez stanovanj,
dočim jih v Mariboru ni niti 200. Če
pa začne enkrat graditi »Hitroizid«
ter banke in druga milijonska podjetja,
potem bo Maribor že v teku enega sa-
mega leta rešen vse stanovanjske bede.

Kar se tiče ugovora radi preveli-
kih stroškov za novo oblast, bi se iz
istega vzroka lahko zahtevalo sistira-
nje vseh sedanjih okrožnih sodišč v
Sloveniji ter koncentracijo vseh štirih
porot v Ljubljani. H koncu pa bodi še
omenjeno, da je naša država agrarna
ter nima velikih mest v pravem pome-
nu te besede ter je radi tega treba
skrbeti za vsa v enaki meri ter jim
pomagati do procvita, da dobe lažje in
tesnejše zveze s kmetom.

S. L.

Politične vesti.

* Republikanec proti Radiću. Prvak
jugoslov. republikanske stranke Jaša
Prodanović je izjavil nasproti dopisni-
ku »Sl. Tribune«: »Nam je potrebna
močna Jugoslavija, ne samo iz ideal-
nih razlogov, ampak tudi za to, ker
brez jedinstva ni zagotovljena naša dr-
žavna neodvisnost, nacionalna svobo-
da in gospodarska samostojnost. Za nas
vse je jedinstvo vprašanje obstoja in
življenja in kdor si zamišlja nekoliko
neodvisnih držav našega naroda, ta
nam je največji sovražnik. Ako g. Ra-
dić ne pove odkrito in jasno svoje ideje
o jedinstvu, ker je v strahu, da si od-
biče pristave, tedaj je to tudi napaka.
Presto ljudstvo lahko samo uvidi, da
je edina rešitev Slovencev, Hrvatov in
Srbov v jedinstvu, zato so pa voditelji
dolžni, da mu to pokažejo in da ga vo-
dijo na tej poti. Morda bo njihov vo-
lilni uspeh v začetku nekoliko manjši
ali pravi državniki ne bodo prikreje-
vali svojih idej po mandatih, marveč
bodo mandate iskali radi ideje.

* Češka javnost in Radićeva zmaga.
Pariški »N. Listy« prinašajo komentar
k Radićevi zmagi v zagrebški zborni-
ci. Tako piše med drugimi: »Bila bi

sti prepričani, da je gledališče v Mari-
boru vsvarjeno le za par gurmanov
in ne za široke ljudske mase.

Radi moje kritike o »Stričku Va-
nji« me je napadlo vse polno ljudi,
toda bistvenega ni povedal nihče nič.
Najmanj pa g. dr. Snuderl, ki je to sto-
ril prvi v 262 št. »Napreja«, z dne 18.
novembra. G. dr. Snuderl je še mlad, v
njem se življenski nazor še ni ustalil,
njegova duša je, kakor časa prekipe-
vajočega vina. V njej se poraja hre-
penenje za novim; on išče to novo, zato
obsoja vse staro, on kritizira vse, nič
mu ni prav, toda, če bi mu bilo treba
govoriti pozitivno, podati konkretne
načrte, ustaljene, take, ki bi se dali s
pridom udeležiti tudi v praksi, ki bi
bila boljša nego priznane, potem bi o
tem sem prepričan, tega ne mogel sto-
riti. Samo oponiranje ni delo, ampak
razdiranje; delo je pozitivno ustvarja-
nje v kompromisu z vsemi okoliščinami.
Ravno radi tega, ker obstoja vse
njegovo delo v oponiranju, pa nima je-
dra. Vse, kar je napisal v omenjeni šte-
vilki »Napreja«, so prazne fraze brez
jedra. Pisati o predstavi, »da je dose-
gla najlepše, kar je kdaj nudilo mari-
borsko gledališče« in »da so se stopnje-
vali nekateri prizori do najvišje popol-
nosti« in »da so bili tudi igralci za-
četniki popolni, samo iz opozicije proti
meni in ne radi predstave same, ampak
radi poraje, je silno lahko delo, toda

velika napaka, če ne bodo v Beogradu
izvajali konsekvence za daljno državno
politiko. To pa seveda ne pomeni, da
mora država kapitulirati pred histeri-
nim in fantastičnim tribunom hrvat-
skega naroda Stj. Radićem in njegovo
separatistično družbo... Če se bo na-
daljevalo v sedanjem režimu, tedaj to
pomeni, da se bo razdalja med Zagre-
bom in Beogradom samo povečala, na-
sprotja se poglobila, strasti ojačile...
Danes bi se Hrvati zadovoljili, če bi se
jim zagotovila nedeljivost Hrvatske in
banska čast, toda jutri bodo zahtevali
že kaj več... Ni nobenega dvoma, da
ima Pašić s Pribičevićem prav in da
državni razvoj ovira to, kar hoče Ra-
dić, Laginja in Korošec, toda, kako naj
se kar čez noč uničijo stoletne tradi-
cije, vzgoja in čuti hrvatskega ter slo-
venskega ljudstva?... Tako »N. Li-
sty«, glasilo češke demokratske stran-
ke. Izgleda pa, da opazujejo razvoj na-
šega političnega življenja z nekaliko
prevelike daljave in da radi tega nji-
hova perspektiva ni povsem točna. Ne
gre precenjevati pomena zagrebških
volitev za državno politiko. Statistično
je dokazano, da so Hrvatski blok oja-
čili komunisti, dejanska moč zajedni-
čarjev pa je padla. Državnik, ki bi ka-
pituliral pred tako nezanesljivo in
spremenljivo »voljo ljudstva«, kakor
jo izražajo pod vplivom Radićeve de-
magogije stoječe mase hrvatskih volil-
cev, bi bil storil največji nesmisel. Mar
bi si država pridobila Radića in nje-
gove kmete, če bi dopustila, da bi par
separatističnih prvakov iz zajedničar-
skih vrst zasedlo banska in poverje-
niška mesta v Zagrebu? Kaj ho-
če pravzaprav ta pisana družba okoli
Hrvatskega bloka? Čemu se ni zedinila
na kompromisnem programu, strnila
svojih vrst in nastopila z enotno zahte-
vo v Beogradu. S tem bi pokazala re-
sno državotvornost ter bi od radikal-
cev in demokratov izsilila kompromi-
sno ustavo. Danes gre pri nas za va-
žnejše vprašanje: ali se ohrani in iz-
pelje vidovdanska ustava, ali pa se dr-
žava izroči v plen heterogeni politični
skupini, ki od meseca do meseca izpre-
minja svoja načela in svojo politično
taktiko? Zgodovina nam priča, da se
je v takih situacijah najbolj obnesla ra-
vna in jasna pot, ne pa kolebanje sem
in tja in iskanje kompromisov s spre-
menljivo, od tribunov Radićeve sorte
odvisno »ljudsko voljo«. Kje bi bila ze-
dinjena Italija, če bi se Cavour uklo-
nil pred neapeljskimi lokalnimi patri-
joti? Kaj bi bilo n. pr. s Slovaki in Slo-
vaško, če bi šel Masaryk patru Hlin-
ki nasproti? Tako je pa Masaryk ostal
v Pragi in Hlinka je došel kot ske-
sani grešnik na Hradčane.

* Iz Rusije. Trocki je izdal armadno
povelje, v katerem je sporočil, da je
republika na Daljnem vzhodu napadel
general Kapell, katerega podpira Ja-
ponska in ki zbira ostanke bivše Kol-

čakovske armade. Ruska vojska bodi te-
daj vedno pripravljena, kajti dobra
volja Rusije ne zadostuje za mir, če ne
kaže tudi drugih mirovnihih stre-
mljenj. — Zastopnik Poljske za Ukra-
jino je izročil komisariju zunanjih za-
dev noto polj. vlade, s katero se pred-
laga, da se takoj prične pogajanja za
trgovinsko pogodbo med obema drža-
vama.

* Madžarska armada. V seji madžar-
ske narodne skupščine je bil sprejet
zakon o kraljevem madžarskem domo-
branstvu (honved). Zakon določa, da
se madžarska vojska zniža na 35.000
mož; splošna vojaška dolžnost se od-
pravi in armada izpopolnjuje samo
prostovoljci. Minister za narodno obra-
no Belitska je odgovoril z ozirom na
izvajanja grofa Apponyja, da 35.000
vojakov zadostuje za vzdrževanje no-
tranjega miru, zlasti, ker se je popol-
noma reorganiziralo tudi orožništvo in
policija. Dvomljivo pa je, ali bo s tem
vojaštvom mogoče zastražiti 2.500 km
dolgo madžarsko mejo. Če bi pa skušal
sovražnik prekorčiti mejo, tedaj ga bo
gotovo zavrnilo 600.000 v vojni izkuše-
nih bivših madžarskih vojakov.

Zanimivosti.

Naraščanje števila žensk v Evropi. —
Čudna ljubezen matere. — Najvišja
stavba na svetu. — Brivci in godba.

Pred svetovno vojno je bilo na sve-
tu okoli šest milijonov več žensk, ka-
kor moških. Po zadnjih podatkih je
narasla razlika na celih 15 milijonov.
Nikakor pa ni pričakovati, da bi se
število žensk kmalu zmanjšalo. Žen-
ske vojske se menda še ni treba bati,
to tem manj, ker skušajo ravnokar v
Ameriki rešiti tudi moške tega zla.
Toda ta večina ženskemu svetu ne bo
nič koristila. Marsikatera bo ostala vse
žive dni »devica«, ker ne bo moža in
bati se je, da bo treba povečati samo-
stane ali pa odpreti celibat.

Neka Američanka, gospa Lee, žena
zdravnika, je vložila tožbo za ločitev
zakona. V družini je nastal prepir ra-
di cigarete. Žena je bila strastna ka-
dika. Sodnik je izrekel ločitev zaka-
na. Sedaj pe je bilo treba še razsoditi
komu naj pripade otrok. Tu je stavil
sodnik ženi sledeče vprašanje: »Nočem,
da ocenim pušenje z etičnega stališča,
povdarjam pa, da trde strokovnjaki,
da ni zdravo odgajati otroke v atmos-
feri, ki je nasičena z dimom. Odločite
se torej: ali se odrečete pušenju ali pa
detetu?« Žena se je odločila za — ci-
garete. Radi tega je prisodil zdravnik
otroka očetu.

Nek angleški učenjak trdi, da je
najvišja stavba na svetu kamenita ko-
ča pod vrhuncem gore Donkiapasa v
Tibetu. To je koča, ki se nahaja naj-

šljevanju, kaj bi bil napisal šele brez
tega dolgega premišljevanja. Da govo-
rim jasneje: G. Ostragovski piše v tem
feljtonu, da je dolgo premišljeval, kaj
je vzrok krize mariborskega gledali-
šča, končno pa je prišel do spoznanja,
da je vsega kriva »nesmiselna kritika«.
Kritika je torej kriva, da je gledališče
insolventno in da se ni podržavljeno!
To je vsekakor trditev, ki zasluži, da
se ji pameten človek odkritosrčno na-
smeje. V še večji zmoti pa je g. Ostra-
govski glede namena kritike. On misli,
da je kritika nekaj takega, kakor re-
klama ter da je njen namen pozivati
ljudi, naj gredo v gledališče; dočim je
namen kritike podan že v besedi sami,
ki pomeni oceno. Kritika je ocena u-
metnine pa naj bo to slika, kip, pesem,
roman, skladba, igra itd. In ker je kri-
tika analitična ocena, mora biti vzvi-
šena nad vsako reklamo, oziroma nad
vsak drug namen, razen definicije u-
metniške vrednosti. Radi tega bi se
kritika, pojmovana v najstrožjem in čis-
tem smislu, sploh ne smela ozirati ni-
č na opuščine in zapreke. Kljub temu
pa sem stal jaz kot kritik vedno na
stališču naših mariborskih razmer ter
opazoval predstave našega gledališča,
kalikor je to dopustno s tega stališča.

(Dalje prih.)

bolj visoko nad morjem. V njej stanuje tibetanska straža, obstoječa iz 5 ljudi. Višina gore znaša po trigonometričnem merjenju 18.000 angl. stopinj; to bi bilo 18.000 stopinj nad morsko gladino. Ker pa je tam zrak zelo redek, ni mogoče dolgo vzdržati v tej koči in se nahaja tam straža le par tednov preko poletja. Pastirji na Andamu pa stalno stanujejo v višini čez 17.000 stopinj.

Če gre človek k brivcu, mora navažno čakati. V časopisju, ki je navadno že par dni staro, ne najde prave zabave in se navadno dolgočasi. Zato so upejali iznajdljivi Američani v brivnice — godba, ki igra navadno kakšne poskočne komade. Pravijo celo, da so se ameriški brivci naučili po taktu godbe striči in briti, ne da bi pri tem odrezali komu nos. Mislimo pa, da v Mariboru te nevesti ne bo treba upeljati, saj imamo povsod dosti »muzike«. V vsaki kavarni orkester, v vsaki gostilni »salon« ali »šramel« in skoro po najzadnji ulici odmevajo akordi razglasenega glasovirja. Pa ne, da bi kdo rekel, da smo nasprotniki glasbene umetnosti!

Dnevna kronika.

— Božične šolske počitnice se prične na vseh šolah v Sloveniji dne 24. t. m. ter trajajo do 2. januarja 1922.

— Slovenska dijaška zadruga v Pragi prodaja po svojih članih, ki so odšli na božične počitnice v domovino, razglednice z žigom »S.D.Z. v Pragi, Štepanška ul. 40., jugosl. menza akad.« in sicer komad po 1 din. Čisti dobiček je namenjen kot podpora revnim slov. visokošolcem v Pragi, ki živijo v velikem siromaštvu in samo v nadi na obljubljenе državne štipendije. Radi tega se obrača »S.D.Z. v Pragi« na vso slov. javnost, da pridno kupuje te razglednice in tako neposredno vsaj nekoliko oblaži bedo slov. akad. mladine v Pragi. — Odbor »S.D.Z. v Pragi«.

— Volitev patrijarha. Med jugoslovensko patrijarhijo in grško vlado je nastal spor zaradi volitev vesoljnega patrijarha.

— Gjorgje Stanojević umrl. V Parizu je umrl zadet od kapi profesor beograjske univerze Gjorgje Stanojević. Stanojević je bil odličen fizik. Spisal je učne knjige za srbske gimnazije in več popularnih razprav iz fizikalne vede.

— Koroški Sloveni in oddaja premoženja. Avstrijci se boje nezadovoljnosti koroških Slovencev; da bi preprečili iredento, ki bi jim lahko veliko škodovala so v nvelo o oddaji premoženja v Avstriji unesli tudi postavko, da se koroških Slovencev ne bo sililo k oddaji premoženja, ako se do konca leta 1922. ne uveljavi slična oddaja tudi v Jugoslaviji, ampak se bo postopalo napram njim po § 7. pr. zak., ki vsebuje razne olajšave.

— Anatol Francé o komunizmu. Nedavno smo zabeležili značilno izjavo francoskega romanopisca Henrija Barbusseja, ki je zapustil komunizem, ker je spoznal, da ne more rešiti trpečega človeštva. Drugi komunistični desident iz vrst prvakov sodobne francoske književnosti je Anatol Francé. Francé se je te dni mudil v Stockholmu, kjer je prejel Nobelovo nagrado. Ob tej priliki je izjavil v razgovoru z urednikom lista »Tidningen«, da ni komunist in da se je varal o možnosti komunizma. Ostane pa nasprotnik kapitalizma in plutokracije, pri čemur priznava zasebno lastnino. Malo premoženje, silno razdeljeno kot v Franciji, predstavlja po njegovem mnenju najlepši družabni sistem, ki se je mogel vresničiti do danes.

— Velikanski požar v Škofji Loki. Včeraj zjutraj je nastal nenadoma ogenj v skladišču lesne tovarne Hajnrihar v Škofji Loki. Ogenj se je naglo razširil dalje ter vpepelil žage in tovarno s skladišči in stroji vred. Škoda je ogromna, presega več milijonov.

— Stoletnica rojstva G. Flauberta. 12. decembra je preteklo 100 let, kar se je rodil znani francoski romanopisec Gustav Flaubert. V slovenščino je preveden njegov odlični roman »Gospa Bovaryjeva«. Župančič je prevzel »Tri povesti«. Prevod romana »Salambo« izide v doglednem času.

— Tragedija vaše ljubosumnosti. Kakor je navada po naših vaseh, so se tudi fantje v Rancah pri Pesnici shajali ob sedanjih zimskih večerih v hišah kjer imajo mlada dekleta, da luščijo koruzo. Kjer je veliko tekmecev, tam je tudi veliko ljubosumnosti in tako se je zgodilo, da so predvčerajšnjem zvečer, ko so se sestali v neki hiši, sprli radi te ljubosumnosti in nazadnje seveda tudi stepli, saj brez tega med vaškimi ljubosumnimi tekmece ne gre. Ta pretep pa je končal tako, da je dobil 25 letni kmečki sin Fridrih Senekovič nož v prsa. Težko ranjenega Senekoviča so nemudoma odpeljali na kolodvor ter z vlakom v Maribor, kjer ga je rešilni oddelek prepeljal s kolodvora v bolnišnico. Ostali bodo dobili svoje plačilo pri sodišču.

— Proga Murska Sobota—Dolnja Lendava. V Dolnjo Lendavo so prispeli inženjerji, ki bodo trasirali novo železniško progo Murska Sobota—Dolnja Lendava.

— Iz Dogoš se nam pritožujejo, da je nastavljenih toliko zanj za zajce, da bo ves zimski lov uničen. Oblasti bi naj poskrbele, da se preprečijo poskusi divjih lovcev v neposredni okolici Maribora.

— Slov. Bistrica Naša Čitalnica priredi dne 17. t. m. ob 7. uri zvečer in dne 18. t. m. ob 3. uri popoldne v gledališki dvorani hotela »Beograd« gledališko predstavo »Rokovnjači«, narodno igro s petjem.

— V Rusiji še vedno lakota. Brezžično poročilo iz Moskve javlja 12. dec.: Nansen je obiskal samarsko oblast. V svojem poročilu pravi, da je beda večja, kakor si jo lahko zamišlja človeška domišljija. V okraju Budsuluk, kjer že deluje društvo kvekerjev, je pol milijona ljudi, t. j. tretjina prebivalstva brez hrane. V zadnjih treh mesecih je umrlo čez 30.000 ljudi. Umrljivost vedno raste in če ne bo kmalu izdatne pomoči, bodo umrli pred spomladjo dve tretjini prebivalstva. V mestu Budsuluk se vsako jutro nahajajo na ulicah mrtva trupla, ki navadno leže ves dan na cesti, ker jih ni mogoče pokopati. Nansen je videl na lastne oči, kako so lačni psi kosali človeška domišljija. Na pokopališču je ležal kup otroških trupel, približno 60 otrok, vsi nagi, ker so jim obleko ukradli. To je bila žrtev smrti v zadnjih dveh dneh. Vprašal sem grobarje — pripoveduje Nansen — koliko trupel dobe vsaki dan, pa mi niso znali točnega števila, toliko so jim dobivali. Nepopisna je beda neštetihi otrok, ki so sama kost in koža in komaj še premikajo noge; mater, ki s svojimi blaznimi očmi prosjačijo za svojo deco, mož, ki v strašnem obupu zro v brezupno bodočnost. Podobne razmere vladajo v vsej vzhodni Rusiji. Ameriški Rdeči križ in Kvekerji store vse, kar je mogoče. Te dni je dospel švedski Rdeči križ in začel delovati. Vse te pomožne akcije bodo ublažile samo neznatni del strašne bede. Potrpežljivo prebivalstvo strada, trpi in čaka na pomoč, ker še vedno ni izgubilo upanja, da se ga usmilijo evropski narodi.

— Knez Šahovkoj — zaprt. »Obščeje delo« poroča, da so v Parizu zaprli ruskega kneza Šahovkoja, ker je poveljnik v varstvo mu izročene dragulje v vrednosti 120.000 frankov.

— Povišanje železniških in poštinih tarifov v Nemčiji. »Vossische Zeitung« javlja, da se s 1. januarjem povečajo vsi železniški in poštinih tarifi tako, da bodo 20 krat višji kot so bili v mirnem času.

— Živi utež. »Figaro« poroča o sledečem dogodku iz patrijarhalne Rusije: V kraju Ivanov-Voznesensk ni imela občinska tehnična dovolj utežev. Kako si pomagati? Stehtali so občinskega policaja Nikolaja Ivanoviča in ga »porabljajo kot utež. Zgodi se, da je nujno treba stehitati seno. Uteža ni. Urno ga gredo iskat in ga slednjič najdejo, ko si kuha čaj. Vsekakor idilična zgodbička, če ni bila izmišljena v pariški redakciji.

— Nezaposlenost v Angliji. Število nezaposlenih v Angliji je naraslo na 6 milijonov.

— Prva kitajska zdravnica dr. Hoa Shoo je začela s prakso v mestu Hongkongu. Študirala je v Edinburku in si tam pridobila diploma.

Mariborske vesti.

Maribor, 15. decembra 1921.

m Proslava 17. decembra. Rojstni dan kralja Aleksandra se proslavi v stolnici s pontifikalno mašo, zahvalno pesmijo in molitvijo za kralja, katere se vdeleži vse državno uradništvo. Maše bodo imela tudi šolska mladina, ki bo ta dan prosta pouka. Državni in drugi uradi počivajo dopoldan.

m 17. in 18. t. m. so trgovine odprte. Dne 17. t. m. je državni praznik. Ker je pa dan ravno zadnja sobota pred prazniki in imajo trgovine mnogo opravka, bodo ta dan trgovine cel dan odprte. Ravno tako so odprte tudi trgovine v nedeljo 18. t. m. in sicer od 8.—12. ter od 14.—17. ure. — Trgovski gremij.

m Mariborske banke ostanejo v soboto radi praznika zaprte.

m Predavanje vseuč. prof. dr. K. Ozvalda: »Kaj je in kaj ni ljudska univerza?« se vrši danes v četrtek ob 20. uri v risalnici drž. realke II. nadstr.) in ne — kakor je bilo včeraj pomotoma javljeno — v deški meščanski šoli.

m Novoletna voščila. Opozarjamo naše trgovce, obrtnike in sploh podjetnike na novoletna voščila svojim odjemalcem v našem listu. Voščila sprejema naša uprava po običajnem inseratnem tarifu.

m Iz učiteljske službe je izstopil g. Drago Simončič, učitelj na ljudski šoli v Studencih ter vstopi v privatno službo.

m Južna železnica, kakor čujemo, ne misli upoštevati državnega praznika 17. t. m. ter je baje odredila, da bodo njeni uradi poslovali tudi dopoldan, kljub izrecnemu odloku, da mora delo dopoldan počivati. Ali Južna železnica ni v Jugoslaviji.

m Dar. Za Jugoslovensko Matico se je nabralo v gostini Bernkopf na kolonah 250 K. Spominjajte se ob podobnih prilikah Jugoslovenske Maticе ter sledite temu vzgledu.

m Za božičnico pri Sv. Duhu. Objavili smo že parkrat poziv na našo zavodno javnost, naj daruje za božičnico šolski mladini v naši obmejni postojanki pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, toda prejeli smo doslej samo 100 K. Ali res ni več nikogar med nami, ki bi se usmili uboge obmejne šolske dece ter ji s par kronicami pomagal pripraviti veselje, ki ji bo ostalo trajno v spominu. Brez požrtvovalnosti si ne bomo vzgajali trdnih graničarjev. Darujte, še je čas!

m Zalaganje z tedoni. Lastniki ledenice so že nekaj dni pridno na delu ter neprestano dovažajo led, posebno iz drugega ribnika. Led je nenavadno debel, sicer pa to ni čudno po mrazu s katerim nas je zadnje dni oblagodarila malo zgodnja zima.

m Državna toterija. Srečke za novo kolo so dospele in se razprodajajo pri blagajni glavne pošte: razpošiljajo se tudi izven Maribora. Zrebanje prvega razreda se vrši že 3. januarja 1922.

m Izgubljeno in najdeno. V Strassmayerjevi ulici se je našla palica s srebrom okovana in vtisnjenim monogramom. Dobi se v Krčevini št. 115.

m Nesreča pri sekanju drv. Pri sekanju drv si je včeraj odsekala kos palca na levi roki 16-letna Frančiška Ivančič, služkinja pri delikatesnem trgovcu Prinčiču v Šolski ulici. Rešilna postaja ji je podelila prvo pomoč.

m Pevski večer g. M. Simenca, operetnega tenorja, v petek 16. decembra v Veliki kavarni.

m Kavarna Central. Danes koncert salonskega orkestra Perc-Comelli, začetek ob 8. uri.

Ameriški podadmiral v Splitu. LDU Split, 13. dec. V sredo dospe v Split ameriški podadmiral Nieblach na dreadnoughtu »Utah«. Splitško meščanstvo se pripravljaja na slavnosten sprejem. V čast podadmirala se bo priredil banket in lov na Marjanu ter zlet v Solin. V petek bo podadmiral nadaljeval pot v Dubrovnik.

Trgovinska pogodba z Nemčijo. LDU Beograd, 13. dec. Presburo poroča iz Londona: »Times« javljajo, da je med Nemčijo in Jugoslavijo podpisana trgovinska pogodba, ki stoji v veljavo takoj, ko jo ratificirata oba parlamenta.

Ptujske vesti.

. Stanovanjski urad. Naš stanovanjski urad je pričel sedaj končno poslovati na mestnem magistratu ter sprejema stranke vsak torek od 17 do 19 ure.

. Naraščanje draginje. Kakor povsod, tako narašča draginja tudi pri nas, vendar pa menda nikjer tako rapidno. Cene masti so poskočile celo že na 96 do 100 K, kg sladkorja v kockah se prodaja po 60 K, čeprav je bil še nedavno cenejši, jajca stanejo 10 K, se jih pa sploh ne dobi, ker pokupijo vse izvoznice. Maksimalnih cen se seveda nihče ne drži.

. O Deoklecijanovi palači v Splitu bo predaval jutri, v petek ob 18. uri v mestnem gledališču g. M. Abramčič, ravnatelj državnega muzeja v Splitu. Predavanje, ki bo izpopolnjeno s skioptičnimi slikami, priredil tuk. muzej. društvo.

. Občni zbor poverjenistva splošne organizacije vojnih invalidov, vdov in sirot v Ptuj, se vrši v nedeljo, dne 18. t. m. ob 9. uri dop. v spodnjih prostori Narodnega doma. K občenemu zboru so vabljeni vsi člani in članice, kakor tudi vsi invalidi, vdove in sirote, čeprav morda še niso organizirane in dalje vsi, ki se zanimajo za to organizacijo. V organizaciji, v skupnem nastopu je moč, zato vsi na plan!

. Kabaretni večer v Ptuj. V petek dne 16. t. m. se vrši v kavarni »Evropa« kabaretni večer g. Povheta, komika iz Maribora. Poleg tega igra stalna damska kapela. Začetek točno ob 20 uri.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Četrtek 15.: »Poljska kri«, Ab. C.
Sobota 17.: »Oče«, Ab. A.
Nedelja 18.: Ob 15. uri »Favn«, ljudska predstava ob polovičnih cenah. — Ob pol 20. uri »Poljska kri«, Izven ab.
Torek 20.: »Poljska kri«, Ab. B.
Četrtek 22.: »Vzgojitelj Lanovec«, Ab. C.
Nedelja 25.: Ob 15. uri »Poljska kri«, Izven ab. — Ob pol 20. uri »Oče«, delavska predstava ob polovičnih cenah.
Ponedeljek 26.: »Svet«, Izven ab.
Torek 27.: »Poljska kri«, Ab. A.
Četrtek 29.: »Za narodov blagor«, Ab. B.
Petek 30.: »Oče«, Ab. C.

Kultura in umetnost

x Cankarjeva proslava. Splošna del. kult. zveza »Svoboda«, podružnica Maribor priredi v nedeljo, dne 18. t. m. ob 10. uri dopoldne v kazinski dvorani Cankarjevo proslavo. Predavala bodo prof. Ivan Fava in posl. R. Goluh. Tretja točka bodo recitacije iz Cankarjevih del. Recitirala bodo gg. Bratina in Skrbinek. Cene prostorom so določene od 2—5 din, stojšče 1 din, za dijake 50 par. Čisti dobiček je namenjen za Cankarjev spomenik v Ljubljani. Predprodaja vstopnic se vrši v trgovinah Zlata Brišnik in Höfer.

x K. X. simf. koncertu tuk. vojaške godbe v soboto, dne 17. t. m. ob 20. (8.) uri v Götzovi slavnostni dvorani. Sobotni koncert bo nudil mariborskemu občinstvu izredno izbran program. »Sheherazada« je dovršeno delo, čigar harmonije se odlikujejo po posebni izvornosti in svežnosti. Rimskij-Korzakov je eden najboljših ruskih skladateljev. On obvlada izborni koloristični, opisujoči način glase. Simfonična balada »Vojvoda« njegovega velikega rojaka in predhodnika P. I. Čajkovskega, obravnava zelo dramatično snov. Toda tudi tukaj stopa v ospredje skladateljeva lirčna narava. Poleg brutalnega, silovitega izraza duševne vznemirjenosti zazvenja nenadoma deklisno nežna melodija na uho. Bruchov violinski koncert uživa med goslači veliko slavo in je stalno na repertoarju velikih mojstrov. Ker svira solo partijo naša domača umetnica gospa Brandt-Pelikanova, je popoln uspehi zagotovljen. Zadnjo točko tvori Griegov »Sigurd Jorsalfar«. Kakor vse Griegove skladbe prevevajo tudi to severne narodne pesmi, vtiskavajoč pečat posebne, skrivnostne lepote. Iz vsakega dela tega velikega Norvežana diha čista poezija in to je vzrok, da si zna romahoma osvojiti vsa srca. — Predprodaja

ja vstopnic od danes dalje v trgovinah Zlata Brišnik, Slovenska ul. in Jos. Höfer, Šolska ulica.

x Gospodinjski koledar Jugoslovenske Matice. Kar smo že davno pogrešali, kar je manjkalo osobito našim gospodinjam, to nam je dala sedaj naša Jugoslovenska Matica, ki je izdala pod spretnim uredništvom priznane pisateljice Uteve gospodinjski koledar. V tri dele je razdeljen gospodinjski koledar. Prvi del obsega koledar, kolkovne in poštne pristojbine, mere in uteže in kratke podatke o naši vladarski hiši. Temu sledi cela vrsta izbranih člankov naših prvih strokovnjakov in strokovnjakinj o gospodarstvu. Univerzitetni prof. dr. Kušej priobčuje članek »Žena kot soproga in mati«, o zaščiti materinstva in dojenčkov piše Štebi Alojzija. Minka Govekarjeva razpravlja o »Poklicen gospodinjcu«, »Materam« pa je napisala toplo občutene besede Marica Bartol; nakar sledi vsega uvaževanja vreden članek Marije Kmetove »Nekaj besed«, »Razdelitev dnevnega dela v gospodinjstvu«, Jerica Zemljan naveda strokovne članke, o »Gospodinjstvem šolstvu«, inž. Rada Lahja in »Kmetijsko gospodinjstvo tečaj po deželi« gospoda Rohrmanna sta nadaljna članka, ki strokovnjaško obravnavata naše še vse premalo razvito gospodinjstvo. Sledijo praktični nasveti za gospodinjce, ki jih uvaja članek Jerice Zemljanove »Velika noč v gospodinjstvu«. Članku sledi temeljni spis gospoda Črnagoja o vrtnarstvu, ki je bogat najboljših nasvetov za gospodinjce. O naših narodnih nošah spominja prof. Sič. Ko prejme še gospodinja koristne nasvete za dom in za kuhinjo, zaključuje poselski red, izvrstno urejen in bogat prvi del koledarja. Drugi del je izpolnjen s strokovnikom, ki je sestavljen tako pregledno in tako obsežno, da naveda naravnost vsako gospodinjko k rednemu zapisovanju vseh izdatkov. Po pravici pravi pisateljica, da je strokovnik spominjska knjiga vsake gospodinjice. Zato je prav, da mu je odmerjen tako velik prostor 112 str. velike osmerke. Koledarju so še pridržani številni oglasi, ki so Jugoslovenski Matici v čast, pa tudi v vestno podporo, vsled česar se naj gospodinjce ozirajo na trvdke, ki imajo smisel za Jugoslovensko Matico. Gospodinjski koledar Jugoslovenske Matice je vezan in šteje brez inseratov 100 str. velike osmerke. Velja za člane 20 K, za nečlane 30 K in se naroča pri Jugoslovenski Matici, Ljubljana, pred Škofijo št. 21. Gospodinjci! Naj ne bo slovenske hiše, ki ne bi imela gospodinjkega koledarja »Jugoslovenske Matice«.

x Nazadovanje dunajskih oper. Ker so vsled zadnjih nemirov tuje zapustili Dunaj, se opaža finančno nazadovanje dunajskih oper. zlasti dvorne opere. Obstoj nekaterih gledališč je resno ogrožen.

! Božična novost !

OSKAR WILDE:

LADY WINDERMERE

DRAMA V ŠTIRIH DEJANJIH.

PREVEL:

RADIVOJ REHAR.

Izide prihodnji teden v Mariborski tiskarni.

Porotno sodišče.

Maribor, 14. decembra 1921.

Umor v Muršancih.

Danes se je vršila razprava o zagnanem umoru v Muršancih (Prekmurje) dne 9. septembra 1921, katerega žrtev je bil 22letni posestniški sin Aleksander Novak iz Muršancev. Okoli 6. ure kritičnega dne so slišali v bližini na polju se nahajajoči domačini iz bližnjega gozda klicanje na pomoč. Jože Novak in Lajoš Horvat, ki sta v bližini pasla, sta hitela proti gozdu. Iz

gozda jima je prišel nasproti današnji obtoženec 22letni Koloman Šondor, držeč v desni roki vojaški bajonet, ves krvav in pa revolver. Na vprašanje, kaj se je zgodilo, jima je samo odgovoril, da ga je s tem orožjem Novak napadel. Ni pa povedal, da bi bil on Novak rani ali da je Novak sploh ranjen. Šondor je odšel naprej, imenovan pa sta šla pogledat v gozd. Tu se jima je nudi grozen prizor. V mlaki krvi je ležal Aleksander Novak mrtev, trikrat zaboden v desno stran prsi. Obtoženec je šel med tem k županu in o-rožništvu, kjer je prijavil, da ga je umorjeni napadel in ga ranil v levo roko, on pa je zbežal, dočim je Novak bežal za njim ter pri tem padel na bajonet. Iz predzgodovine tega umora je znano, da so bili Šondorjevi in Novakovi radi neke zemlje že od nekdaj v prepiru ter so se radi tega že več časa tožarili. Tudi par dni pred tem umorom so imeli tak prepir. Mati obtoženca je pričakala umorjenega, mu izpodbila noge ter klicala obtoženca, naj pride in ga ubije, češ: hodi, Kalman in ga izmekni (ubij!). Nato je prihitel sin z vilami in udaril pomotoma namesto umorjenega, svojo mater. Novak je nato zbežal k v bližini se nahajajočim pastirjem, ki so ga ubranili pred nadaljnjim napadom. Obtoženec je potegnil pri tem iz žepa revolver ter zagrozil, da bo vse postreljal.

Pri današnji razpravi obtoženec odločno taji, da bi bil izvršil umor ter trdi, da je orožje last umorjenega. Zaslusanih je bilo 13 prič, ki pa ne morejo izpovedati, da bi bile to orožje kdaj videli pri obtožencu. Sodelovanja pa sta bila osumljena tudi brat obtoženca in njegov svak, toda v predpreiskavi se jima ni moglo dokazati ničesar. Proti koncu razprave je izpovedala priča Frančiška Novak, da je neki Jožef Korošec opazoval ves umor in ve, da so ga izvršili vsi trije osumljeni. Zagnovnik dr. Haas je predlagal zaslišanje te priče, vsled česar je bila razprava preložena.

Sokolstvo.

x Odborova seja »Sokolskega društva v Mariboru« se vrši danes, v četrtek, dne 15. t. m. zvečer. Začetek ob 20. uri v društveni sobi Narodnega doma. — Zdravo!

Sport.

x S. K. Korotan. Dne 16. t. m. ob 20. uri se vrši velevažna seja v gostilni »Maribor«. Vsi gg. odborniki in člani naj se seje sigurno udeležijo. — Tajnik.

Gospodarstvo.

Borza 15. decembra.

Curli, devize: Berlin 2.85, New York 5.15, London 21.50, Pariz 41.30, Milan 23.55, Praga 6.15, Budimpešta 0.75, Zagreb 1.30, Varšava 0.18, Dunaj 0.175, avstrijske žigovane krome 0.12.

Zagreb, devize: Berlin ček 142—154, izplačilo 146—151, Milan izplačilo 1185—1200, ček 1185, London 1080—1090, New York 25—26, Pariz 2052—2110, Praga 314—316, Švica 4975—5075, Dunaj 4—4.10, Budimpešta 38.25—38.75; valute: dolarji 557—559.50, avstrijske krome 4—4.50, rublji 26—30, češke krome 325, funti 1035, franki 2050, napoleoni 900—950, marke 140—148, leji 212, lire 1180.

x Mariborsko sejmsko poročilo. Na živinski semenji 13. t. m. se je priglasilo 8 bikov, 162 volov, 222 krav, 6 telet in 1 konja; skupaj 399 glav. Povprečne cene za kg žive teže so bile sledeče: debeli voli od 20.— do 23.— K; poldebili voli od 15.50 do 19.— K; plemenski voli od 14.— do 15.— K; biki za klanje od 13.— do 19.— K; klavne krave debele od 12.— do 18.— K; plemenske krave od 10.— do 15.— K; molzne krave od 12.— do 18.— K; breje krave od 12.— do 18.— K; mlada živina od 12.— do 17.— K; krave za klobase od 7.50 do 9.— K. — Mesne cene: volovsko meso I. vrste kg 22.— do 24.— K; volovsko meso II. vrste kg 18.— do 20.— K; meso od bikov, krav, telet 16.— K; telečje meso I. vrste kg 20.— K; telečje meso II. vrste kg 18.— K; svinjsko meso sveže kg 32.— K.

x Dobava loja. Ravateljstvo državnih železnic v Subotici naznanja

trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani da se bo vršila dne 22. decembra 1921 pismena ofertalna licitacija glede dobave 2.000 kg loja. Predmetni oglas in pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

x Dobava drv. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo sklenila dne 20. decembra 1921 ob 20. uri dopoldne pri divizijski intendaturi v Ljubljani ter pri komandah vojnega okrožja v Celju in Mariboru direktna pogodba za dobavo drv za mariborsko in celjsko garnizijo. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, pogoji pa pri divizijski intendaturi v Celju in Mariboru interesentom na vpogled.

Ravnatelj Andrej Zmave:

Razmišljanje o vinski trgatvi 1921

na državnih vinarski in sadjarski šoli v Mariboru.

(Nadaljevanje).

Vse te prednosti in mnogo drugih ima hidravlična preša (bolja je s pritiskom od zgoraj nego obratno!) katere si pa mali vinogradnik ne more nabaviti, niti bi se mu to izplačalo. Priporočam se nje skupna uporaba, predvsem zadružna. Ali takih zadrug pri nas žal nimamo. Ko nastopi v našem vinogradniku kriza, velika gospodarska stiska, bodo morda nastale take organizacije, če ne bo prepozno za izdatno odnemoč. Taka združenja bi morala nastati baš v ugodnih priključkih, ki bi se mogle še bolj izboljšati; prehod v slabše čase ne bi bil tako občuten, nikoli pa ne katastrofalen. Kakor se je sicer opravičeno bati, ako se bolje ne pripravimo za pretresljaje v vinskem gospodarstvu, ki so po mnenju večakov neizogibni v doglednem času. Vinarska in sadjarska šola v Mariboru je nabavila letos novo hidravlično prešo z dvema košema, ki se bo že v par letih izplačala popolnoma. Pri razmeroma majhni vinski produkciji — sadja letos žal sploh ni bilo za prešanje — se je dohlo s to moderno napravo približno 10 hl mošta več, nego so ga moglo iztisniti stareje preše na vijak. Upoštevati bi se še moralo, koliko časa in dela se je s tem prihranilo; nočno delo v prešnici je sploh odpadlo, ker se je mogel ves grozdni material obdelovati sproti.

Koliko in kakšno kvaliteto nam je dalo leto 1921? Predvsem je treba omeniti, da je v šolskem vinogradu mnogo sort na mnogih podlogah, kakor jih ne najdemo v nobenem praktičnem vinogradnem gospodarstvu, ker služi ta na-

sad za mnogovrstne poskuse, tedaj za šolsko-učne svrhe. Vendar pa je dal 1 ha vinograda povprečno okroglo 50 hl mošta s povprečno nad 20 procentov (%) sladkorja po klosterneburški moštni tehnici in okroglo 8 promil (‰) kisline. Povprečna letošnja produkcija v Sloveniji pa znaša največ okroglo 35 hl. Iz 100 kg grozdja se je naprešalo povprečno okroglo 75 % mošta. Nekatere bolj znane sorte so pa obrodile na 1 ha tako-le:

Zlahtnina (slabo ocvela) 12 do 39 hl, 18.5 % sladkorja, 7 ‰ kisline; beli burgundec 50 do 68 hl, 21.5 do 23.5 % sladkorja, 9 ‰ kisline; rulanec 58 hl, 23 % sladkorja, 10 ‰ kisline; rizling 25 do 100 hl, 18 do 20.5 % sladkorja, 6.7 do 10 ‰ kisline; mozlovina (šipon) 32 do 130 hl, 19 do 20.5 % sladkorja, 8.5 ‰ kisline; laški rizling 8 do 50 hl, 22 do 23.5 % sladkorja, 7.5 do 8.5 ‰ kisline; silvanec 19 do 138 hl, 19 do 21.5 % sladkorja, 7 do 9 ‰ kisline; traminec rdeči 10 do 61 hl, 20.5 do 23 % sladkorja, 8 do 9 ‰ kisline; veltinec zeleni (majhna parcela) 38 hl, 21.5 % sladkorja, 7 ‰ kisline; muškatelec 14 do 32 hl, 21 % sladkorja, 8 ‰ kisline.

Najnižje množine pridelka so nastale vsled uporabe poskusnih neprimernih podlog in radi izdatnega pomlajevanja številnih trt pri rezi na posameznih poskusnih parcelah.

Kmetijsko-kemijski zavod v Mariboru je preiskoval vse mošte na njih ekstrakt, iz katerega se izračuna količina sladkorja, ki je na tej podlagi za par procentov višja, nego smo zgoraj izkazali na podlagi klosterneburške moštne tehnice.

Iz vsega sledi, da bodo imela letošnja vina zgoraj navedenih sort, čim bo več sladkor pokipei, od 11 do preko 14 volumnih procentov alkohola, kar je za naše klimatične razmere izredno mnogo. Poleg tega so mlada vina izredno aromatična in prijetno dišeča.

Zanimivo je, da so imeli mošči istih sort izbornega letnika 1917, ki nam je še v dobrem spominu, manj sladkorja, a tudi manj kisline, nego 1921; tako na pr. zlahtnina 16.25 % sladkorja, 5.75 ‰ kisline; beli burgundec okroglo 20 % (8 ‰); rulanec 22.5 % (6 ‰); rizling 18.5 % (8 ‰); mozlovina 18 % (7 ‰); laški rizling 18.5 % (7 ‰); silvanec 20 % (8 ‰); traminec rdeči 19.75 % (6 ‰); veltinec zeleni 19.75 % (6.2 ‰) itd. Glavna trgatve se je vršila tudi l. 1917. meseca oktobra ter se je končala 24. oktobra, dočim se je letos zategnila z manjšim delom do 5. novembra. Kvaliteta letošnjih poznih trgatvev bo v splošnem prekašala kvaliteto letnika 1917; nekaj več »zrele« kisline ji bo celo v prid.

Ne pozabite naročnino!

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ožim.

Mala oznanila.

Vinske steklenice (buteljke) kupite vsako množino trdka Gjuro Valjak, Mlinska ul. 2 in Grajska klet. 2007 3-1

Mariborska tiskarna d. d. prodaja razne lesene zaboje in različni dvojni papir po tako ugodni ceni.

Izvrstno

kislo zelje

na debelo od 200 kg naprej, tudi celi va-gon, po jako nizki cenici: ni prodaja

Ivan Stancer

Studenci, Frankopanova ul. 12.

Upravnika

za dnevnik se išče. Če mo-góče mlajši upokojenec. Vstop takoj. Prošnje z nav-edbo referenc in s pri-čevali je nasloviti na rav-nateljstvo Mariborske ti-skarne, Maribor.

Naznanilo otvoritve!

Cenjenemu občinstvu Maribora in okoli-ce dajem vljudno na znanje, da sem otvoril v MARIBORU, Gosposka ulica šte. 13

trgovino s steklom

porcelanom, kamenino, svetilkami, okvirji za slike in se bom vedno potrudil, da zadovoljim kar najbolj svoje cenjene odjemalce.

Z veselejšim poslovanjem Ernst Gert, stekl. mojster.

Prevzemam tudi domača stekl. dela. 2008

Proda se

radi smrti zaloga električnega 2005 2-2 materijala, razni materijal za ure in gramofone (30 velikih stekel za ure) za 20.000 K.

Ponudbe na naslov

Krekova ulica št. 2. II. nadstropje levo